

КОЛОСОВ Анатолій Іванович

Колосов Анатолій Іванович народився 4 серпня 1941 року в місті Херсоні. У 1958 р. закінчив Херсонську середню школу № 6 із золотою медаллю. В цьому ж році склав вступні іспити і був зарахований на механіко-математичний факультет Харківського державного університету ім. М. Горького (ХНУ ім. В. Н. Каразіна).

Після закінчення Університету працював інженером в Українському фізико-технічному інституті низьких температур АН УРСР (м. Харків) у відділі теоретичної фізики (1963–1964 рр.) В 1964 році А. І. Колосов вступив до аспірантури Харківського державного університету імені М. Горького (зараз – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), яку успішно закінчив у 1967 р., продовжуючи наукові дослідження в області нелінійних диференціальних рівнянь та нелінійних операторних рівнянь в напівупорядкованих просторах.

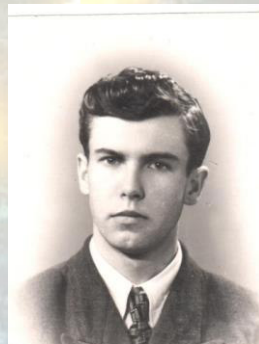
По закінченню аспірантури (1967 р.) розпочав науково-викладацьку діяльність у Харківському інституті інженерів комунального будівництва (ХІКБ). 1970 р. – початок видатної викладацької кар'єри саме на кафедрі вищої математики.

В 1970 р. Анатолій Іванович захистив кандидатську дисертацію за темою «Монотонні рішення сингулярної крайової задачі на півосі для нелінійного звичайного диференціального рівняння другого порядку» та отримав науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук.

З перших років роботи на кафедрі, будучи молодим спеціалістом, Анатолій Іванович виконував найважливіші доручення з підготовки фахівців міського господарства. Так, починаючи з 1971 р., ще на посаді асистента, він неодноразово очолював предметну комісію з математики на вступних іспитах до ХІКБ.

Науково-педагогічна діяльність Колосова А. І., його професійний розвиток

відбувалися в стінах нашого Університету. Шлях від асистента (1971 р.), старшого викладача (1972 р.), доцента (1982 р.), старшого наукового співробітника наукового сектору ХІКБ (1984 р) до професора кафедри вищої математики, завідувача кафедри вищої математики ХІМГ (1992 р.) відбувався при наполегливій науковій роботі: в 1974 р. затверджений у вченому званні доцента по кафедрі вищої математики ХІКБ, в 1984 р. – старший науковий співробітник наукового сектору ХІКБ, в 1991 р. захистив докторську

Колосов А. І. – студент ХДУ

А. І. Колосов на науковому семінарі

співробітник наукового сектору ХІКБ, в 1991 р. захистив докторську

дисертацію за темою «Нелінійні крайові задачі з вільною межею для звичайних диференціальних рівнянь математичної фізики».

В 1992 р. Анатолію Івановичу присуджений науковий ступінь доктора фізико-математичних наук, в тому ж році він був обраний на посаду професора кафедри вищої математики, призначений завідувачем кафедри вищої математики ХІМГ, а в 1994 р. йому було присвоєно вчене звання професора кафедри вищої математики ХДАМГ.

Рішенням Вченої ради ХДАМГ в 2002 р. Колосову Анатолію Івановичу присуджено почесне звання «Заслужений професор Харківської державної академії міського господарства».

Тематика наукових досліджень А. І. Колосова пов'язана із дослідженням нелінійних крайових задач на незакріпленому відрізку для звичайних диференціальних рівнянь математичної фізики, нелінійних операторних рівнянь в напівупорядкованих просторах.

В 1934 році видатним італійським та американським фізиком, нобелівським лауреатом Енріко Фермі та англійським фізиком Джоном Томасом було сформульовано нелінійну крайову задачу на незакріпленому відрізку, відому як задача Томаса-Фермі із статичної теорії атому. Ця задача не має точного аналітичного розв'язку, перший наближений розв'язок отримав сам Енріко Фермі, ряд відомих фізиків та математиків теж працювали над цією проблемою.

А. І. Колосов в робочому кабінеті.

В 1968 р. А. І. Колосов отримав остаточний розв'язок цієї проблеми, побудувавши двосторонні наближення із будь-якою заданою точністю, які збігаються по нормі до єдиного розв'язку задачі Томаса-Фермі. Досягти цього вдалося завдяки запропонованому А. І. Колосовим методу розв'язання крайових задач на незакріпленому відрізку, названому методом подвійного віддзеркалення.

Цей метод базується на переході від крайової задачі до еквівалентного йому нелінійного інтегрального рівняння в напівупорядкованому просторі із конусом. Схожі нелінійні операторні рівняння досліджувалися школою видатного математика професора М. А. Красносельського.

За розробленим алгоритмом Анатолій Іванович першим побудував наближені розв'язки задач Фокнера-Скен, Больцмана-Пуасона та інших.

А. І. Колосовим було встановлено, що ряд найважливіших результатів М. А. Красносельського для угнутих монотонних операторів можуть бути перенесені на нелінійні псевдогогнуті гетеротонні оператори, які були введені професором В. І. Опойцевим. Досягається це побудовою двох інших вкладених просторів. Результат цієї роботи був опублікований в 1986 р. в Сибірському математичному журналі «Об одном классе уравнений с операторами, обладающих свойствами вогнутости».

*Анатолій Іванович з колективом кафедри вищої математики готується підвести підсумки 2011 року.
(Зліва – направо сидять Є. С. Пахомова, М. П. Данилевський, А. О. Кобець, С. М. Ламтюгова, О. С. Архипова;
стоять: Г. А. Кузнецова, В. В. Радченко, Л. Б. Коваленко, Л. П. Вороновська, А. І. Колосов, С. О. Станішевський,
В. В. Бізюк, С. С. Шульгіна, О. В. Бораковський, О. В. Матвєєва, А. В. Якунін, Ю. Є. Печеніжський)*

Анатолій Іванович підтримував тісні наукові зв'язки із Інститутом прикладної математики імені М. В. Келдиша (ІПМ РАН, Москва), Латвійським університетом імені П. Стучки (Рига, Латвія), іншими науковими центрами України та зарубіжжя.

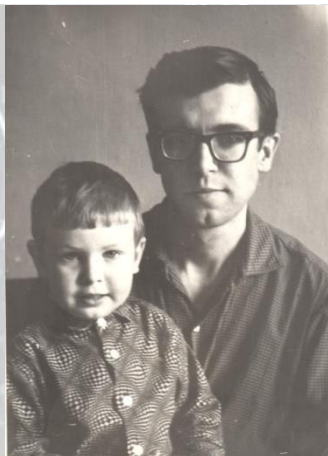
Протягом багатьох років Колосов А. І. був у складі спеціалізованої ради по захисту кандидатських та докторських дисертацій при Інституті проблем машинобудування НАН України, головою державної екзаменаційної комісії в Харківському інституті радіофізики та електроніки, був членом Вченої ради ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.

Але життя видатного вченого не було обмежено колом наукових інтересів. Найважливішою цінністю для нього була родина. Із дружиною, Коловою Світланою Василівною, він познайомився ще студентом механіко-математичного факультету Університету. З тих самих часів вони ділили разом радощі і з виховання сина, а потім – найулюбленішої онучки, і з професійними та науковими перемогами. Нині Світлана Василівна Колосова – один з провідних викладачів та науковців Харківського національного університету радіоелектроніки.

Анатолій Іванович Колосов був видатним науковцем, талановитим педагогом, чудовим адміністратором. Він отримав визнання своїх досягнень в суспільстві. Але найбільшою своєю нагородою наприкінці життя вважав посмішку правнука.

*З родиною на відпочинку. Сочі.
Липень 1969 р.*

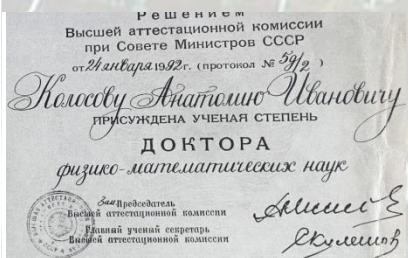

*Анатолій Іванович Колосов
з сином*

*Найтурботливіший дідусь
з онучкою*

За наполегливу та плідну працю Анатолій Іванович Колосов був нагороджений Почесною грамотою Державного комітету СРСР з народної освіти (1990 р.), Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти (1991 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2017 р.).

Дипломи доктора наук, професора, заслуженого професора А. І. Колосова

Література і використані джерела:

1. Вікіпедія [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=5807.
3. Вікі ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://wiki.kname.edu.ua/index.php/%D0%>
4. Науковці України [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://irbis-nbuv.gov.ua>